

POISTORĖ VIETOJ POSTMODERNYBĖS: J. BAUDRILLARD'AS

Jovilė Kotryna Barevičiūtė

Vilniaus universiteto Filosofijos katedra
Universiteto g. 9/1, LT-01513 Vilnius
Tel. (+370 5) 266 76 17; faks. (+370 5) 266 76 00
El. paštas: Jovile.Bareviciute@fsf.vu.lt;
jovilebareviciute@delfi.lt

Straipsnyje apmąstoma J. Baudrillard'o poistorės samprata, iš esmės besiskirianti nuo šiuolaikinėje epochoje itin paplitusios istorijos pabaigos kaip postmodernybės diagnozės. Keliamas klausimas, kuo poistorė skiriasi nuo postmodernybės. Įrodinėjama, kad J. Baudrillard'o pateikiama istorijos interpretacija kur kas tiksliau nusako šiuolaikinį socialinį ir ontologinį būvį negu modernybės pabaigos ar postmodernybės versijos. Kodėl? Paminėta šio mąstytojo istorijos interpretaciją organizuojanti kategorija yra nihilizmas. Šio straipsnio autorė Baudrillard'o istorinį nihilizmą pavadina „skaidriuju“ remdamasi tuo, kad mąstytojas poistorės diagnozę pritaiko ne tikrovei, o ją sunaikinusiai medijai. Remiantis minėta „skaidrijo“ nihilizmo kategorija ir analizuojama J. Baudrillard'o poistorės problematika. Pirmoje straipsnio dalyje apmąstomas medijos vaidmuo šiuolaikinėje epochoje ontologiniu požiūriu, išryškinant tikrovei pražūtingą binarinių opozicijų nyksmą. Antroje dalyje lyginamos postmodernybės ir poistorės sampratos, akcentuojant tai, kad postmodernybė dabartinę epochą traktuoja kaip istorijos tąsą, o pastaroji – kaip situaciją anapus istorijos. Galiausiai parodoma, kad nors postmodernybės diagnozė šiuolaikinės epochos atžvilgiu yra itin paplitusi, bet nėra tiksli, todėl ją siūloma keisti poistorės sąvoka, argumentuojant principiniu mūsų gyvenamojo laikotarpio skirtingumu nuo visų ankstesniųjų.

Pagrindiniai žodžiai: Baudrillard'as, istorinis nihilizmas, medija, simuliacija, vienodumas.

Įvadas

Vienas būdingiausių mūsų epochos bruožų yra radikalėjantis pliuralizmas, kai ima rasti vis daugiau heteromorfikų, aprėžtų ir autonomiškų kalbėsenos bei gyvenamos formų, kurių jau nebegali suvienyti joks apibendrinantis, siejantis ir vienijantis principas. Turėdami omenyje šį bruožą, kai kurie filosofai bando šiuolaikinį pasaulį įvardyti kaip postmodernų. Iš šio tikrai gausaus filosofų būrio išsiskiria šiuolaikinis prancūzų mąstytojas, esmingai balansuojantis ties filosofijos ir sociologijos riba – Jeanas

Baudrillard'as. Jis pateikia visai kitokią istorijos interpretaciją, mūsų epochą apibrėždamas poistorės sąvoka. Kodėl? Nes, pasak Baudrillard'o, tariamoji įvairovė iš tikrųjų yra vienodėjimas. Jei atkreipsime dėmesį į šiuos tarpusavio nesutarimus, tai galėsime sakyti, kad skirtingi įvardijimai rodo ir skirtingą dabartinio pasaulio suvokimą bei iš to kylančias interpretacijas. Šiose dviejose priešingų barikadų pusėse mąstytojai „pasiskirstę“ labai netolygiai: vienoje jų spiečiasi gausus būrys „postmodernistų“, o kitoje – vienišas Baudrillard'as. Tai dvi visiškai skir-

tingos šiuolaikinio pasaulio interpretacijos, reikalaujančios palyginimo ir apmąstymo. Tačiau, pabrėždami prancūzų mąstytojo poistorės sampratos naują, šiame straipsnyje sieksime pagrįsti ir josios aktualumą. Ar iš tiesų Baudrillard'ą dėl tokios istorijos interpretacijos galima vadinti filosofu autsaideriu? Ar tikrai nėra jokių sąsajų, vienijančių vadinamuosius postmodernistus ir šį filosofą? Siekiant atsakyti į išteklius klausimus, verta pakartoti tai, ką jau minėjome: postmodernybės ir poistorės liudytojai pateikia visiškai skirtingą pasaulio vaizdą. Tačiau bendra jiems visiems yra tai, kad tiek postmodernizmo, tiek ir poistorės įvardijimu visų pirma norima pabrėžti *kitokią* negu moderno pamatinę nuostatą. Klausimas tik ką toji *kitokia* nuostata reiškia? Ar, pasak „postmodernistų“, šiandien vargiai rastume kokį nors bendrą pamatą, iš kurio galėtų būti kildinama šiuolaikiniame pasaulyje aptinkama individualių ar socialinių praktikų bei gyvenimo projektų įvairovė? Ar, remiantis Baudrillard'u, tokia tariama įvairovė iš tikrųjų reiškia visišką vienodumą, nelikus jokių pamatinių opozicinių skirčių? Šiame straipsnyje mes ir apmąstysime šias dvi skirtingas pozicijas ir pabandydysime išsiaiškinti, kuri – postmodernybės ar poistorės – sąvoka tiksliau nusako mūsų epochą.

Poistorė: įvykis anapus Niekio

Dėl savųjų šiuolaikinės epochos apmąstymų Baudrillard'as vargiai galėtų būti įtrauktas į kitų istorijos interpretatorių gretas. Pasitelkdamas hipertelijos¹ sąvoką apibūdinti XX–XXI amžiui, jis sąmoningai išsiskiria iš „postmodernybės“ spektro, kitaip tariant, įsitaiso pakraštyje. Galime sakyti, kad Baudrillard'o atvejis – ribinis. Kodėl?

Baudrillard'ui priešdėlio *po-* reikšmė virto nuliu. Postmodernybę kaip istorijos pabaigos stadiją šio mąstytojo istorijos interpretacijoje keičia poistorė kaip laikotarpis pasibaigus istorijai ar, kitaip tariant, anapus istorijos. Tai situacija, kurią galima įvardyti sąvoka *nihilizmas*. Pasak mąstytojo, visa, kas galėjo įvykti, jau yra įvykę, todėl poistorė reiškia lai-

¹ Hipertelija – kokio nors organo peraugimas ar augalo pernokimas, turintis kenksmingų padarinių.

kotarpį ne tik po „postmodernybės“, bet ir po istorijos apskritai. Nihilizmas mūsų skleidžiamoje Baudrillard'o minties interpretacijoje reiškia tikrovės apskritai nunykimą, įsigalėjus visuotiniam simuliacijos procesui. Šiuo atveju tai traktuojama kaip tam tikras simptomas, išskirtinai būdingas tik poistorėi. Tai absoliutaus Niekio laikotarpis: kai kažkas, t. y. įvykis, jau yra pasibaigęs, tam tikra prasme „įveiktas“ ir įsigali visiška tuštuma – Niekis. Kodėl? Nes Baudrillard'as, konstatuodamas, kad istorija jau yra pasibaigusi, esmingai kalba ne apie tikrovę, bet apie ją sunaikinusią mediją. Todėl Niekis „yra“, kai nieko nebėra, kai nieko nevyksta ir jau negali įvykti ateityje. Tokia absoliutaus sąstingio situacija įmanoma tik tada, kai visas atsiveikinimo galimybes jau esame realizavę ir be jokių vilčių perėję į galutinę pabaigos stadiją. Baudrillard'o istorinis nihilizmas reiškia bet kokio įvykio galimybės panaikinimą, o ne tai, kad žmonijos tegali laukti tik katastrofos ar „pasaulio pabaiga“. Pasak mąstytojo, „pasaulio pabaiga“ jau įvyko, pati istorija jau priklauso praeičiai, o mes esame tik poistorinės tykumos gyventojai ir Niekio liudytojai.

Kaip randasi toks gilus ir neįveikiamas Baudrillard'o pesimizmas? Kodėl „yra“ Niekis, o ne kažkas? Siekiant atsakyti į šiuos klausimus, pirmiausia tenka pastebėti, kad Baudrillard'as yra ne tikrovės apskritai, o medijos filosofas. Jis jau kalba ne apie dekadansą ir metafizikos nykimą, o apie hipertikrovę, organizuojamą regimybų žaismo. Istorijos pabaiga dar tebesidažytų niūriomis vagneriškėmis, špengleriškėmis pasaulio pabaigos spalvomis, o poistorė liudija materialinės ar idealistinės realybės vartimą hiperrealybe. Bet kokia destrukcija, utopija ar revoliucija gali įvykti tik tada, jei yra binarinių priešybių, tarpusavio prieštaravimų, poliarinių įtampų taseku. Todėl esmingai galime teigti, kad tokią perversmo galimybę šiuolaikiniame pasaulyje ir palieta vadinamieji „postmodernistai“, tuo tarpu Baudrillard'o teorija simuliacijos išreferentintą tikrovę sulydo į tam tikrą tuštumą be esinių – „permatomų“ įvaizdžių, nurodančių tik į save pačius, žaismą. Štai tada ir nelieka įvykio galimybės. Bet ar įvykis ir yra istorijos sąlyga? Maža to: ar įvykių seka būtinai reiškia istoriją?

Istorijos kaip tam tikro vyksmo samprata yra provokuojanti: esą tai nuolatinis judėjimas į priekį, į „pasaulio knyga“ įrašant daugybę vieną po kito sekančių pliusiukų, žyminčių tam tikrus įvykius. Istorija – tai nuolatinis tikrovės šauksmas, nuolatinis nepasitenkinimas ir pastanga išsiveržti iš *čia* ir *da-bar*. Taip nuolat pabrėžiamas istorijos įvykiškumas: tai reiškia, kad vieną įvykį seka kitas. Tačiau kas yra įvykis? Įvykis yra įvykęs veiksmas, o istorija – tai įvykusių įvykių seka ar, kitaip tariant, grandinė. Tačiau (sutartiniam!) istorijos istoriškumui būdinga tai, kad jau įvykę įvykiai suponuoja įvyksiančius kitus. Tai nuolatinė projekcija į ateitį, nuolatinis žmogiškumo pilnatvės kaip išsipildymo siekimas. Tačiau, deja! Joks įvykis pats savaime nėra istoriškas, o žmogus visai nėra istorinė būtybė – kiekvienas iš mūsų esame įkalinti savo gyvenamojo laiko ir gyvenamosios erdvės gniaužtuose, o žmonijos istoriškumas kaip tam tikras sąmonėjimas tėra tik saldi iliuzija, išivaizduojamas judėjimas link tikroviškumo garantijos idealo. Tačiau ar tai nereikia pačios istorijos sąvokos beprasmiškumo? Ne, jei istoriją suprasime kaip tam tikrų galimybių lauką, situacijų, reikalaujančių pasirinkti *arba–arba* spektrą. Kodėl? Nes žmogus nuolat esti situacijoje ir turi pasirinkti vieną ar kitą kelią.

Bet grįžkime prie Baudrillard'o istorinio nihilizmo. Ką reiškia mąstytojo poistorės samprata? Pasak Baudrillard'o, gyvename hipertelijos sąlygomis, vadinasi, anapus pabaigos ir bet kokių jos galimybių (Baudrillard 2002: 184). Tačiau lygiai taip pat sėkmingai galima teigti: gyvename anapus bet kokio įvykio ir pabaigos. Koku mastu tai yra viena ir tas pats?

Binarinių opozicijų nyksmas kaip prasmės implozija

Baudrillard'as pagarsėjo kaip simuliacijos teoretikas. Struktūralistiniam požiūriui skiriamosios opozicijos buvo pamatinė kategorija, o Baudrillard'as parodė, kad skirtys nėmai vis nyksta ir kad tokiu būdu įvyksta milžiniška visų prasmų implozija, kad peremama prie visuotinės indiferencijos (Baudrillard 1993a: 70–76). Tai – skirties vertinimas, todėl būtina suvokti ir patikrinti to teiginio logiką. Skirties

radimasis, anot Baudrillard'o, yra tik per nago juodymą dialektiškas, o nuo tam tikro momento – neefektyvus. Jis pasidaro toks kaip tik tada, kai įgyja – kaip šiuo metu – visišką laisvę. Ir tuomet netramdomai auganti įvairovė tampa nejautri savo pačios atvertoms galimybėms. Įvairios galimybės neutralizuoja viena kitą ir susilieja baltame indiferencijos triukšme. Tai binarinių opozicijų nyksmas, kai tikrovė ir regimybė susipina tarpusavyje ir susilieja viena į kitą. Ką reiškia ši situacija? Tai reiškia, kad tikrovė nebegalima atskirti nuo regimybės, originalo nuo kopijos, o daikto – nuo jo atvaizdo. Tikrovė redukuojama į regimybę, ir išnyksta joje. Regimybei pasiglemžus tikrovę, gimsta simuliakras. Visa apimantis simuliakrų žaismas liudija: jei tavęs nėra telekrane, tai tavęs apskritai nėra. Taigi, kaip minėjome, tikrovė (originalas) redukuojama į regimybę (atvaizdą). Daiktas ištirpdomas atvaizde, realus ammuo – savajame įvaizdyje. Ir tada nelieka skirties tarp paties daikto ir jo atvaizdo telereklamos vaizdo klipė, tarp manęs ir mano įvaizdžio, demonstruojamo telekrane ar žurnalo viršelyje. Negana to: „tikrasis“ daiktas yra jo reklaminius atvaizdas, „tikrasis“ aš – mano televizinis ar žurnalinis įvaizdis. Taip anihiliuojamos bet kokios binarinės skirtys, išaknytos ontologiniame lygmenyje, simuliakrams sukūrus naująją – hiperontologinę medijinę būti.

Štai kodėl tenka kalbėti apie Baudrillard'o konstatuojamą prasmės imploziją. Jei nelieka binarinių opozicijų, sukuriančių ir palaikančių įtampą tarp tikrovės ir regimybės, ženklų ir referento, daikto ir jo kopijos, aš ir mano įvaizdžio, išnyksta bet kokia prasmės instancija, bet kokia būties ir esinio skirtis. Anihiliuojama būties ir esinio, ontologinio ir ontinio lygmenų metafizinė įtampa. Absoliuti imanencija panaikina ontologinį esinių išaknytumą būtyje ir sukuria hiperontologinį simuliakrų žaismą viensusiame paviršiuje. Tai prasmės *isprogis*: binarinių skirčių neutralizacija ir susiliejimas vienos kitoje.

Mūsų kultūra, remiantis Baudrillard'u, yra tapusi milžiniška mašina, nejautria apatija įvairovei. Išliaupsintoji diferenciacija iš tikrųjų yra indiferenciacijos būdas ar, kitaip tariant, išliaupsintoji įvairovė iš tikrųjų yra tik vienodinimo būdas. Būtent minėtas tikrovės imanentizavimas skirtingų simu-

liakrų lygmeniu panaikina skirtis tarp tikrovės esi- nių, pražūtingai veikdamas kultūrą. Tad koku bū- du vis sparčiau auga skirtingų simuliakrų skaičius, vis labiau storėja regimybės sluoksnis? Ne kas kita, o įvairovės dialektika kalta, kad stiprėdama įvairo- vė virsta vienodiniu. Jei esama skirties mąstymo iliuzijų, tai čia jos ir atskleidžiamos.

Visuotinė simuliacija: nunykusi tikrovė

Veikale *Realumo agonija* Baudrillard'as indiferen- cijos ar, kitaip tariant, vienodinimo procesą ana- lizuoja remdamasis realybės santykiu su savo pa- čios priešybėmis. Realumo – taip teigia Baudrillard'as – nebėra, nes jis nebeatskiriamas nuo savo kla- sikinių kontrastų, tokių kaip aprašymas, aiškinimas, vaizdavimas. Informacinėje visuomenėje, kur tikro- vę kuria informacija, ne tik sunku, bet ir vis labiau neįmanoma, beprasmiška dar kaip nors skirti realy- bę ir simuliakrą, kurie dirgina ir persmelkia vienas kitą, sukuria visuotinės simuliacijos situaciją (Baud- rillard 1978: 91–99). Realumo fikcijos atgaivinimo spektaklis tada yra svarbiausias šio simuliacijos kos- moso renginys. Kodėl?

Pasitelkdamas tesedėjų genties pavyzdį, Baud- rillard'as tada dar net nenumanė, koks tai puikus pavyzdys (Baudrillard 1978: 16). „Realybė“ Baud- rillard'o simuliacijos tezę patvirtino kur kas geriau, negu pats autorius galėjo įsivaizduoti. Tesedėjai – Filipinų čiabuvių gentis, kurią etnologų taryba nus- prendė apsaugoti nuo etnologų įsikišimo, nes et- nologija šiaip ar taip objektą gadina. Tai buvo pir- moji simuliacijos pakopa, nes kai mokslui buvo už- drausta tesedėjus tirti, šie tapo visų ikietnologinių čiabuvių etnologiniu simuliacijos modeliu; tokiu bū- du etnologija išplėtė savo simuliacinį žinojimą vi- soms toms fazėms, apie kurias nieko nenutuokė. O kai kurie duomenys rodo, kad tesedėjai anaipol nėra niekieno nepaliesta kultūra – tokia *jie* tik vaizda- vo; o iš tikrųjų – apsimetinėjo, nes aukštesniųjų ins- tancijų nurodymu ir, galimas daiktas, specialiai sie- kiant padidinti etnologinį patrauklumą ir sudominti turistus, akmens amžių jie tik vaidino (Baudril- lard 2002: 15–17). Simuliacijos varžtas veikė puik-iai. Po juo buvo atsidūrusi ne realybė, o jau si-

muliacija. Ir varžto sukimo nebebuvo galima išveng- ti. Hipotezė apie akmens amžių vis dar pasigirsta. Kaip ten buvo, kaip nebuvo – kas dabar pasakys. Tai kaip tik ir sudaro simuliacijos pasaulio esmę.

Šis pavyzdys puikus tuo, kad labai vaizdžiai pa- rodo, kaip simuliuojama tikrovė. Tesedėjų suvaidin- tas akmens amžius komercijos tikslais generuoja pa- čią „tikrovę“, t. y. gamina jos perteklių. Štai kur si- muliacijos fenomeno esmė. Gausėja kilmės mitų ir ženklų perteklius. Gausėja tiesos, antrinio objekty- vumo ir autentiškumo. Tikrumo, išgyventos patir- ties eskalavimas, figūratyvumo prisikėlimas ten, kur išnyko objektas ir substancija. Patrakusi tikrovės ir referentiškumo gamyba, lygiagreti su materialiosios gamybos patrakimu ir kartu ją lenkianti: tokia si- muliacija iškyla mus dominančioje stadijoje – tik- rovės, neotikrovės ir hipertikrovės strategija, visoke- riopai dubliuojanti atgrasinimo strategiją (Baudril- lard 2002: 13). Tokiu būdu mokslas atsikrato savo objekto, imasi bet kokių gyvybės formų ir virsta ne- matomu (jei pasitelksime pirmiau minėtos etnologi- jos pavyzdį). Mokslas savo objektą paverčia simuliak- ru ir galiausiai paskelbia universalią savo tiesą.

Dirbtinai prikeltime tikrovės pavidalu pasaulyje, kuriame klesti simuliacija, tiesa virsta haliucinaci- ja, šantažuojama tikrovė, nužudoma ir isteriskai (is- toriškai) vėl tyrinėjama kiekviena simbolinė forma (Baudrillard 2002: 15). Tai negatyvumas spirale – miobijinis² paviršius be binarinių skirčių ir poliari- nės įtampos.

Miobiuso sindromas

Miobiuso juosta – tas emblemiškas visur esantis mū- su laikų ženklas – simuliacijos proceso formai su- teikia vaizdingumo (Baudrillard 1978: 33). Pasak Baudrillard'o, dabar iš kadaise aiškių priešybių ne- jučiomis patenkame į anapus, ir taip – irgi nei iš šio, nei iš to – pasijuntame perėję iš apibrėžtumo laikų, kai dar buvo projektų, pradžių ir pabaigų, į hiperte- lijos fazę. Jei visos priešybės yra tariamos ir todėl nė vienas veiksmas bendrosios būsenos negali pa-

² Turimas omenyje A. F. Miobiusas – XIX amžiaus vokiečių matematikas, astronomas, sukonstravęs vien- pusio paviršiaus pavyzdį (vadinamąjį Miobiuso lapą).

keisti, o vien tik ją patvirtinti ir sustiprinti, tai ši situacija prilygsta tai padėčiai, kai viskas jau yra įvykę (nes nieko ypatinga ir neatsitiko) – mes esame hipertelijoje. Baudrillard'as rašo: „Aš nežinau, kaip būtų galima sunaikinti sistemą. Manau, kad viskas jau įvykę. Ateitis jau atėjusi, viskas jau yra. Neverta pasinerti į svajas, pasiduoti perversmo ar revoliucijos utopijai. Viskas jau apversta. Man atrodo, kad niekas nebeturi savo vietos. Viskas prarado prasmę ir tvarką. Neperdėsime sakydami, kad viskas prasidėjo“ (Baudrillard 1993b: 157–158).

Kodėl poistorės situaciją galime palyginti su vienpusiu Miobiuso lapu? Kuo čia pasireiškia mūsų išvelgtas šiuolaikiniam pasauliui būdingas Miobiuso sindromas? Baudrillard'as kalba apie jau minėtą prasmės imploziją. Simuliacija reiškia nesučiuopiamą prasmės iškraipymą, tačiau nebūtinai prasmė įvaroma į nevirtę – dažnai improvizuojama prasme, neprasme, keletu vienalaikių ir viena kitą panaikinančių prasmų. Pasitelkdami Miobiuso lapo pavyzdį, prasmės imploziją, remiantis Baudrillard'u, galime apibrėžti kaip sistemos ir kraštutinės jos alternatyvos susijungimą kaip dvi kreivo veidrodžio kraštines, kai dešinė virsta kaire ir atvirkščiai. Simuliacija – tai iškraipymas, kai bet kokia sistema persilenkia ir užkloja savo pačios paviršių (Baudrillard 2002: 27). Miobiuso sindromas pasireiškia tada, kai visa pavirsta savo priešybe, kai visa išlieka „apvalytu“ pavidalu. Visos valdžios, visos institucijos apie save kalba neigimo terminais, bandydamos mirties simuliacija išvengti savo tikrosios agonijos. Baudrillard'as pažymi: „Valdžia gali suvaidinti savo pačios smurtinę mirtį, kad tik atsirastų egzistencijos ir teisėtumo prošvaistė“ (Baudrillard 2002: 28). Nesvarbu, kokio veiksmo ar įvykio ciklas patalpinamas sistemoje, kurioje nebėra linijinio testinumo ir dialektinio poliariškumo, lauke, kurį *sudarkė simuliacija* – tada ciklo pabaigoje išgaruoja bet kokia determinacija, baigiasi bet koks aktas. Baudrillard'o konstatuojamam poistorės laikotarpiui, mūsų manymu, pirmausia esminga tai, kad miobijinis negatyvumas spirale paklūsta simuliacijos logikai, neturinčiai nieko bendra su faktų logika ir argumentų kalba. Simuliacijai būdinga tai, kad *modelis eina pirma* fakto – iš pradžių yra modeliai, o faktai gimsta modelių sankirtoje.

Poistorėje, priešingai istorijai, modelis užbėga į priekį, eina pirma fakto ir nebegalima atskirti, kur vienas, o kur kitas. Istorijoje kaip įvykių ir galimybių lauke Miobiuso sindromas, mūsų manymu, būtų neįmanomas, nes čia viskas vyksta tikrovės plotmėje, o istorinis nihilizmas prilygsta revoliucijai; tačiau poistorėje kaip medijinėje hiperbūtyje nebesant prasmio atotrūkio, dialektinės poliarizacijos, negatyvaus įsielektrinimo, polių antagonizmo, Miobiuso sindromas tampa ypač galingas. Bet kokios priešybės išnyksta tam tikrame medijiniame „skaidrume“, „permatumume“. Štai kodėl, remiantis Baudrillard'u, kiekvieną kartą įmanomos visos priešybės iš karto – visos jos teisingos ta prasme, kad jų tiesos, atsiradusios pagal modelių paveikslą, keičia viena kitą visuotiniame cikle (Baudrillard 2002: 25).

Kerėjimas ir kalba

Veikale *Fataliosios strategijos* ši perėjimą iš istorijos į hiperteliją Baudrillard'as aptaria kerėjimo ir padarumo aspektais (Baudrillard 1990: 71–110). Anksčiau dialektikos (priešybių žaismos) vietą dabar užėmė akivaizdi to paties grįžimo progresija. Nuo tam tikros akimirkos sistemos nebesprendžia savo prieštaravimų, o pereina į savęs atspindėjimo ekstazę. Ši riba dabar peržengta, ekstazės būseną pasiekta. Pagrindinis sociume vykstantis procesas, pasak mąstytojo, yra kerėjimas. Simuliacijos fenomeno pagrindas, mūsų manymu, yra estetinė iliuzija. Ši estetika, persmelkta inercijos ir tylos, peržengia kalbos ir komunikacijos ribas. Tai tam tikra neverbalinė estetika, atakuojanti mąstymą ir sąmoningumą. Kerėjimui reikalingas greitis, todėl komunikacija ir kalba čia netinka dėl savo lėtumo. Kerėjimas operuoja vaizdais – tai kur kas veiksmingesnis sąmonės narkotizavimo būdas, apimantis ne tik pašokus asmenis, bet ir ištikus socialinius darinius. Štai kodėl simuliacijos procesas toks pražūtingas kalbos atžvilgiu: kerėjimo esmę sudaro betarpiškumas. O juk kalba atlieka tam tikrą tarpininko vaidmenį tarp manęs ir daiktų. Kerėjimas toks galingas būtent mūsų epochoje, kai tekstinę kultūrą išstumia vaizdinė kultūra. Matymas yra betarpiškas, kitaip tariant, rega yra betarpiška. Žvilgsnis naikina. Tai itin palan-

ku kerėjimui vaizdais: kerėjimas žodžiais yra pernelyg lėtas, nes lieka laiko savivokai, reflektavimui to, ką išgirdai. Kerėjimas vaizdais – kur kas veiksmingesnis: jis atakuoja sąmonę dar nespėjus to suvokti. Tai nauja narkotizavimo forma ir turbūt pati pavojingiausia. Bet svarbiausia tai, kad rašytinė kultūra reikalauja individualaus santykio su tekstu, o vaizdinė atakuoja mases. Ekstazė, susižavėjimas, rizika ir svaigulys gundančio objekto akivaizdoje užgožia nuosaukų teorijos reflektyvumą. Kerėjimas fatalus ta prasme, kad subjektą užvaldo susižavėjimo objektas. Masės dėl joms būdingo reflektyvumo stokos, stumiančios į nevirtį revoliucingus intelektualus, tampa sektinu pavyzdžiu, teikiančiu pirmenybę ekstazei ir susižavėjimui, t. y. objektui. Taip nykstant esminiam kalbiniam tarpui tarp subjekto ir objekto išgali vaizdinis betarpiškumas tarp masių ir objekto. Kalbėdamas apie masių santykį su įvaizdžiu, Baudrillard'as rašo: „Šiame konformizme esama gundymo jėgos tiesiogine šio žodžio prasme – nukrypimo, iškraipymo, apsisvaiginimo ir ironiško susižavėjimo jėgos. Tai savotiška fatalaus konformizmo strategija“ (Baudrillard 1981: 14–15). Fatalumo esmė, mūsų manymu, čia yra būtent betarpiškumas, t. y. vaizdinis bekalbiškumas, atakuojantis sąmoningumo stokojančias mases. Todėl jau tenka kalbėti apie tuklumą socialiniame kontekste.

Tuklumas, kuris Baudrillard'ui labiausiai krito į akis JAV, yra pats akivaizdžiausias simptomas (Baudrillard 1990: 30). Kaip šitie socialiniai kūnai beatodairiškai veši ir viską absorbuoja, taip monstriškai sotindamasi auga ir socialinė masė; panašiai persotinami ir be galo nutukinami ir informacijos kaupikliai bei atminties sistemos. Būtent informaciniame sraute, remiantis Baudrillard'u, geriausiai atpažįstamas binarinių opozicijų nykimas, tos pačios informacijos nuolatinis pakartojimo pakartojimas. Atspirties taško nebelyka – informacijos perteklius paradoksaliu būdu kuria informaciją. Tai jau ne gamyba ir ne pakartojimas, o reprodukuojimas. Ir šis esminis metafizikos sudarkymas yra pražūtingas bet kokiam verbaliniam kontaktui ir kalbai. Kuo toks lemtingas simuliacijos procesas? Nes, mūsų manymu, simuliuotos sąmonės santykis su simuliakru, kaip minėjome, tampa betarpiškas – tarp subjekto

ir objekto nelieka kalbos plėvelės ir verbalinio nuotolio. Socialiniai dariniai iš tikrųjų tampa vientisa socialine mase. Kodėl? Nes informacijos ir gamybos inertiškumas veikia hipertikrovėje, t. y. virtualiai. Tokioje situacijoje informacijos ir gamybos perteklius ima atspindėti pats save: tai veidrodžio efektas. Remiantis Baudrillard'u, peržengiamos tikrovės ribos ir veiksmą keičia vaizdinys, o originalą – kopija (Baudrillard 1990: 30–35). Taip tikrovę absorbuoja vešinių įvaizdžių be kūnų kerėjimas.

„Skaidrusis“ poistorės nihilizmas

Baudrillard'o nihilizmo aptartį pradėkime nuo sąvokos, geriausiai išreiškiančios poistorinio būvio bruozus. Tai – hipertelija. Ką reiškia šis terminas Baudrillard'o istorijos interpretacijoje? *Hipertelija* reiškia du dalykus: kad ši stadija yra anapus iki šiol turėtų (triumfą žadančių) pabaigos vaizdinių ir kad turiniai, kuriuos buvo užsimota realizuoti toje stadijoje, nors ir realizuoti, bet visai kitaip, negu manyta. Baudrillard'as pažymi: „Tai yra Įstatymo pateitikos pabaiga. To net nesuvokdami mes peržengėme šią ribą“ (Baudrillard 1990: 91). Ir toliau rašo: „Mes iš tikrųjų esame tam tikrame anapus. Valdžia paėmė fantazija, taip pat švietimas ir intelektas, ir mes dabar išgyvename arba netolimijoje ateityje išgyvensime socialumo tobulybę; viskas pasiekta, utopijos dangus nusileido ant žemės, ir tai, kas kadaise brėžėsi kaip šviesi perspektyva, nunai iškyla kaip lėta katastrofa. Mes jau nujaučiame pirmą lemtingą žemiškų rojų išpūdį. Ir tas skaidrumas, kuris susvetimėjimo epochoje buvo idealios santvarkos raiška, šiais laikais virsta tikrove homogeniškos ir teoriškos erdvės forma“ (Baudrillard 1990: 91).

Tai juoda diagnozė. Ji – ne postmoderni, o hipermoderni, bet matanti virsmą. Dabartį ji diagnozuoja kaip utopijų, visų modernybės utopijų įgyvendinimo laiką, tačiau įgyvendinamos jos virsta priešingybėmis. To niekas nenorėjo, bet taip yra. Baudrillard'as ne tas žmogus, kuris teigtų, kad „postmodernybė“ reiškia utopijų pabaigą, kad toks utopijų atsižadėjimas esąs blogas dalykas. Jo mintis kitokia ir kategoriškesnė: nebereikia jokių utopijų, nes jos visos jau išsipildė, o utopijų išsipildymas tampa lemtingas – nes jos

pačios yra tokios. Visos mūsų įsivaizduojamos laimės iš tikrųjų yra ne kas kita kaip nelaimės. Prie tokios Baudrillard'o nuostatos reikia priprasti. Nes iš tikrųjų situacija yra tokia: utopijos matmuo yra ne pasiekęs savo atomazgą, o prarastas. Tada „postmodernistų“ šūkalojimai dėl utopijos atomazgos pasiekimo yra tik beprasmis malimas liežuvio.

Baudrillard'o „skaidrusis“ poistorės nihilizmas nereiškia revoliucijos, su kuo galima gretinti utopiją. Tai nereiškia ir revoliucijos pabaigos. Tiek bet kokios utopijos, tiek revoliucijos dar priklauso tikrovei. „Skaidrųjų“ nihilizmą mes suprantame kaip Niekio diagnozę: įvykiai, utopijos, galimybės – visa tai jau yra išsipildę ir todėl yra anapus istorijos, anapus pabaigos. Tai, pabrėžiame, jokių būdu nereiškia kokio nors įvykio ar galimybės pabaigos – o tiksliau tariant, reiškia po-pabaigos stadiją, įmanomą tik medijinėje hiperbūtyje.

Baudrillard'o tonas, reikia pripažinti, kandus ir tam tikra prasme provokuojamas. Jis kalba apie situaciją „anapus“, prisimindamas laikotarpį, dar priklausantį istorijai. Ironizuodamas istorijai priklausančias utopijas, jis keikia poistorę – laikotarpį anapus bet kokių utopijų. Baudrillard'as vienu metu ir kritikuoja tai, kas dar priklauso istorijai (ar jos pabaigai), ir atsižada to, kas istorijai jau nepriklauso, t. y. dabarties. Kaip suprasti Baudrillard'ą – ar taip meistriškai mąstytojas rezga intelektualinę intrigą, ar pats pasiklysta savojo nihilizmo tinkle?

Poistorė versus postmodernybė:

Baudrillard'o intriga

Baudrillard'o ironiškas požiūris į istorijai priklausančias revoliucijas ir utopijas bei poistorės laikotarpio kritika, tenka pripažinti, intriguoja. Ką galėtų reikšti toks Baudrillard'o istorinis nihilizmas? Kitaip tariant, prieš ką nusikreipia Baudrillard'as – prieš istoriją ar prieš poistorę? Istorijai priklausančios utopijos sulaukia neigiamo Baudrillard'o vertinimo, o poistorinė simuliacijos epocha – piktos kritikos. Tokia Baudrillard'o pozicija verčia kelti klausimą: jei, anot mąstytojo, gyvename anapus bet kokio įvykio, anapus pradžios ir pabaigos, tai koku būdu dar apskritai įmanoma kokia nors kritika? O juk

Baudrillard'as kritikuoja. Todėl, mūsų manymu, galime mesti iššūkį Baudrillard'ui ir paklausti: ar situacija anapus pabaigos reiškia ir kritikos pabaigą?

Baudrillard'o juodoji diagnozė anaip tol ne kelianti kartėlį, o išties ciniška. Smerkdamas kerėtimą kaip nepadorumo apraišką, jis jį kritikuoja. Iliuzijos išsižadėjimas, žaidimo netekimas, to, kas faktiškai yra begėdiškumas – tai jam yra nepadoru. Ir vis dėlto jis šlovina vilionę, paslaptį ir vaidinimą. Jau anksčiau simuliacijos realybę jis buvo pavadinęs nepakenčiama (Baudrillard 1978: 63). Dabar mėgina aiškiau įvardyti priešingas perspektyvas. Klausimas tik ar visa tai nenuveina perniek?

Baudrillard'as žaidžia skaitytojo samprotavimais. Iš pirmo žvilgsnio tokia mąstytojo laikysena iš tiesų gali klaidinti. Kodėl? Jei visos priešybės praranda kontūrus, o indiferencijos procesas nesulaukomas, tada tokia retorinė Baudrillard'o opozicija negali inicijuoti jokių pokyčių – ji gali jį tik gyvinti. Baudrillard'as sako, kad visos pastangos procesą stabdyti yra bergėdžios: procesą jos tik spartina. Ir pasitelkia Los Andželo pavyzdį: ekspertai apskaičiavo, kad panika, kurią sukeltų nepaprastosios padėties paskelbimas laukiant žemės drebėjimo, turėtų baisesnių padarinių už pačią katastrofą (Baudrillard 1990: 27). Tad ką reiškia toks Baudrillard'o žaidimas simuliacijos kritikos strėlėmis?

Baudrillard'as istoriją kritikuoja iš poistorės priedangio. Jis, priešingai nei gali atrodyti iš pirmo žvilgsnio, nekalba apie poistorę apsiribodamas tik ja pačia. Baudrillard'as žvelgia į istoriją iš poistorinio žvilgsnio perspektyvos, t. y. į įvykių, revoliucijų ir utopijų epochą iš simuliacijos epochos; o poistorę lygina su istoriniu įvykiškumu – praeičiai priklausantis įvykių laukas sunaikintas šiuolaikinės medijinės hipertikrovės. Taip Baudrillard'as nuolat keičia savo žvilgsnio perspektyvą – istorijos antropologiskumas jam atrodo beviltiškai pasenęs ir naivus dabartinėje simuliakrų epochoje, o simuliacijos procesas pripažįstamas tokiu galingu todėl, kad jis yra virtualus, t. y. nebepriskaitomas tikrovei. Todėl Baudrillard'o kritika, skirta šiuolaikinei simuliacijos epochai, neapsieina be atogrąžos į istoriją – to mąstytojas ir neneigia. Jis tik sako, kad istorijos antropologiskumas atrodo toks beviltiškai naivus medijinė-

je hipertikrovėje. Baudrillard'as visas istorines utopijas ne keikia, o ironizuoja konstatuodamas jų neveiksmingumą. Ir, mūsų manymu, nuoširdžiai ilgisi tos nunykusios tikrovės, kurioje dar galėjo *kas nors* įvykti. Baudrillard'as kritikuoja šiuolaikinę „šešėlinę“ tikrovę, nes joje joks įvykis yra *neįmanomas* iš esmės. Todėl Baudrillard'o poistorės kritika galime vertinti kaip istorinio tikroviškumo nuosėdas – kaip liudijimą, kad tikrovė kažkada vis dėlto buvo – nors dabar ji sunaikinta, tačiau ją galima atpažinti iš nunykusios tikrovės griuvėsių (tokių kaip revoliucijų ar utopijų projektai). Baudrillard'as nėra naivus: jis žino, kad tikrovė kažkada egzistavo, ir ją prisimena ironizuodamas josios naivumą. Tik tai žinodamas, jis ir gali teigti, kad istorija jau yra pasibaigusi. Antrai Baudrillard'as iš tikrųjų susipainiotų savo paties nihilizmo pinklėse. Tačiau yra kaip tik atvirkščiai: Baudrillard'as virtuoziskai žaidžia savo poistoriniu nihilizmu, į šį žaidimą įtraukdamas ir skaitytoją, kuriam neretai sunku pasekti visus mąstytojo minties vingius. Todėl vargu ar galėtume teigti, esą Baudrillard'as pats į save nukreipia savo simuliacijos kritikos strėles. Baudrillard'as, tenka pripažinti, anaipol nėra naivus ir puikiai žongliuoja istorijos-poistorės lynu.

Tačiau kas iš viso to išeina? Kas yra Baudrillard'as – „postmodernistas“ ar poistoristas? Jis neteigia, kad istorija baigiasi; jis konstatuoja, kad istorija jau yra pasibaigusi – tai po-pabaigos situacija. Kadangi tikrovės jau nėra – ji sunaikinta simuliacijos proceso – vadinas, istorijos vyksmui „nebėra“ nei laiko, nei erdvės. Simuliacija aistoriška – ji virtuali ir kuria naują „tikrovės“ rūšį – hipertikrovę. Todėl Baudrillard'as – taip jau išeina – nėra „postmodernybės“ mąstytojas: jis varijuoja kitą – poistorės diagnozę. Šioji, kaip žinia, teigia, kad istorija yra praėjusi, kad nebėra atvirų horizontų ir kad nebebus naujovių, kad vienintelis dalykas, kuris dar tęsiasi – didėjančios žmonių masės aprūpinimo programa. Visa kita – iliuzija, trumpalaikiai ir epigoniški dalykai.

Kodėl – poistorė?

Baudrillard'o po-pabaigos stadijos diagnozė išties negailestinga ir prilygstanti peilio dūriui „postmo-

dernybei“ į paširdžius. Tokios plačiai paplitusios kalbos apie postmodernybę kaip istorijos pabaigą esmiškai priklauso modernybės ir pačios istorijos tamsai. Tačiau ar galima išvelgti kokių nors skiriamųjų tariamojo „postmodernizmo“ ir modernizmo bruožų? Modernas tradiciškai reiškia apskritai naujuosius laikus, kurių pagrindinis bruožas yra pasaulio įvairovę kildinti iš vieno vienintelio mąstymo ir būties principo. „Postmodernui“ būdingas absoliutaus ir galutinio pagrindimo galimybės atmetimas, paradigmų kaita, principiškumo atsisakymas, neįveikiama mąstymo būdų, veiklos orientacijų, gyvenimo formų, kultūros pasaulių įvairovė; nuostata, kad tikrovę sudaro ne vienalytė, o dramatiška, ne vienybė, o skirtybė pagrįsta struktūra. Bet juk šių bruožų, esmiškai priskiriamų „postmodernui“, galima rasti filosofijos idėjų istorijoje dar nuo Renesanso. Todėl vargu ar galima teigti, esą „postmodernizmas“ įveikia modernizmą, o kur kas tikslingiau sakyti, kad modernizmas tampa savikritiškas.

Turėdamas tokią radikalią – poistorės – diagnozę, juk nepaisi vieno aspekto, o į kitą nenumosi ranka. Todėl Baudrillard'as net ir nebando atsitraukti nuo fatalistinių savo apmąstymų, o tuo labiau – keisti pačios koncepcijos „postmodernistinių“ diagnozių šurmulyje. Mesti tokį iššūkį Baudrillard'ui dargi padeda jo paties pozicijos stiprumas ir patrauklumas – sugestvus tezės *viskas jau įvykę* plėtojimas. Dažnai Baudrillard'as kaltinamas tuo, esą jo rašiniai svaiginte svaigina monotoniškumu (Welsch 2004: 253). Galbūt. Tačiau tai visai nereiškia, kad atsitokėjęs skaitytojas neišvengiamai turėtų jaustis apsvaigęs. Baudrillard'o rašiniuose yra daugybė nepaprasto skaidrumo vietų, o juk toks rašymo būdas gyvuoja savo trauka ir tuo, kad sukurio spiralė vis ploteja ir veržiasi. Kai Baudrillard'as kalba apie „nuodąsias skyles“, jis tarsi atsitraukia nuo poistorės simuliakro ir itin aiškiai suvokia po-pabaigos stadijos fatalumą. Tad vargu ar būtų galima sutikti su „postmodernistų“ pasakoma mintimi, esą Baudrillard'as yra difuzinio, skirtis naikinančio postmodernizmo atstovas (Welsch 2004: 253). Mūsų manymu, yra kaip tik atvirkščiai: Baudrillard'as nesu-sitapatina su savo simuliacijos teorija, bet atsitraukia nuo simuliakro apskritai jį kritikuodamas. Jis

puikiai suvokia, kad simuliakras absoliutus tik dabarties, o ne istorijos apskritai atžvilgiu: anapus regimybės liko tikrovė, tiesa, dabar jau išreferentinta. Todėl Baudrillard'as neužsisklendžia solipsistiniame simuliakrų rate, bet atsiplešdamas nuo jo kritikuoja regimybių kuriamą pasaulį. Toks rašymo ir mąstymo procesas dar labiau pagyvėja ir pagreitėja, kai pavartojamos netektį reiškiančios ištarnos – *gundymo praradimas* ar *žaidimo išsižadėjimas* – liudijančios Baudrillard'o nostalgiją nurykusiai tikrovei. Išvermė tada virsta kritikos motyvais.

Tai, kas pasakyta, tinka ir „socialumo“ bei „socializmo“ kritikai, kurią Baudrillard'as savo veikle *Dieviškoji kairioji. 1977–1984 metų kronika* išreiškė Prancūzijos socialinių santykių atžvilgiu. Kol socializmas vis dar svajoja apie skaidrią ir darnią visuomenę, žmonės visai nebejaucia reikalo jungtis, susisiekti ir bendrauti – iš to matyti, kokia pasenusi ir prieštaringa yra ši sistema (Baudrillard 1986: 50–90). Tai sąskaita, kurią Baudrillard'as bando apmokėti. Jo medijos filosofija, organizuojama simuliacijos teorijos, puikiai atskleidžia tai, kad nauji skirties siekiai yra iliuzija, o socializmas radikaliai nutolsta nuo Baudrillard'o konstatuotos diagnozės. Nors iš pirmo žvilgsnio ir gali atrodyti, kad Baudrillard'as eina tuo pačiu keliu kaip ir socialistai: vienodumas viešpatauja visur, ir nėra jokio skirtumo, ar jį liaupsinsi kaip skaidrų, ar apraudosi kaip neturintį skirties (Welsch 2004: 254). Bet reikia būti atidiems: Baudrillard'o filosofijoje apmąstoma ne antropologinė realybė ar kuriamos istorinės utopijos (kaip tai daro socialistai), o analizuojama medijinė hipertikrovė, tarus, kad dėl simuliacijos įtakos tikrasis pasaulis nunyko. Taigi Baudrillard'o socializmo kritika tikrai negalėtų būti vertinama kaip narciziška ir nevykusi; atvirkščiai, ši kritika puikiai atskleidžia bet kokio totalitarizmo pavojingumą, o šiuo atveju – ir neveiknumą, turint omenyje tai, kad jokios svajos apie absoliučią žmonių laisvę ir „gėrį visam pasauliui“ dar nebuvo įgyvendintos. Todėl, mūsų manymu, Baudrillard'o poistorės diagnozė yra iš tikrųjų aktuali. Tiesa sakant, ji ir visai nauja, nes iš esmės paneigia taip plačiai paplitusius ginčus, ar šiuolaikinę situaciją reikėtų priskirti modernybės pabaigai ar jau „postmodernybei“. Baudrillard'as per-

kerta šį Gordijo mazgą, pasitelkdamas savąją simuliacijos teoriją ir teigdamas, kad mūsų gyvenamasis laikotarpis istorijai jau nebeprisklaido – gyvename anapus bet kokios pradžios ir pabaigos – anapus istorijos, t. y. poistorėje. Galime sakyti, ši diagnozė net pranoksta savo perspektyvą. Kodėl? Nes tariamoji „postmodernybė“ dar priklauso istorijai.

Na, o poistorės modelis yra visai kitaip sukonstruotas. Nuo „postmodernybės“ apraudojimo ji skiriasi iš principo, ir nieko nėra klaidingesnio, kaip poistorė ir „postmodernybė“ gretinti tarpusavyje. Poistorės teorema išsikristalizavo kaip tik todėl, kad atmetė pradines „postmodernybės“ konotacijas ir nuo praeitimi apšviestos dabarties ji perėjo prie savo pačios šviesoje suvokiamos aktualybės diagnozės. Poistorė, ne taip kaip suglebusi „postmodernybė“ ir apatiška modernybės pabaiga, yra kaip tik aktyvi atgręžtis į dabarties patirtį, akcentuojanti keitimąsi, o ne tąsą, kurią „postmodernybė“ ir modernybės pabaigos teorija piešia nūriomis spalvomis.

Išvados

Apmąstant Baudrillard'o poistorės sampratą, pastebimas josios naujumas ir aktualumas. Postmodernybės kaip istorijos pabaigos versija akcentuoja istorijos tąsą, o Baudrillard'as esmingai kalba apie keitimąsi. Poistorės diagnozė kur kas tiksliau nusako šiuolaikinę epochą imant domėn medijos vaidmens iškilimą. Mąstytojas taria esant naują „tikrovės“ rūšį – hipertikrovę, organizuojamą ženklų, nurodančių tik į save pačius ar, kitaip tariant, atspindinčių save pačius. Tai simuliakrai. Simuliacijos procesas, pražūtingai veikdamas tikrovę, ją išreferentina. Operuojama vaizdais – taip betarpiškai narkotizuojama ne tik paskiro individo sąmonė, bet ir ištisos masės. Vaizdinei kultūrai išstūmus tekstinę, įsigali kerėjimas ir nelieka kalbinio tarpo tarp subjekto ir objekto. Tokio verbalinio nuotolio netekimas esmingas medijinėje hiperbūtyje. Postmodernistų išvelgiamas pluralizmas ir bendro principinio pagrindo nebuvimas simuliakrų lygmeniu, anot Baudrillard'o, išnyksta. Tiksliau tariant, tariamąjį skirtingumą keičia absoliutus vienodumas – indiferenciacija. Tai, pasak mąstytojo, pagrindinis hipertelijos epochos bruo-

žas. Remdamasis minėta visuotinio vienodėjimo įžvalga, Baudrillard'as meta iššūkį dabartinės epochos interpretatoriams – postmodernybės sąvoką nurodo esant netiksliai ir keičia ją kita – poistorės diagnoze. Pastaroji – tai istorinio nihilizmo apraška. Poistorės samprata šio filosofo mąstymo perspektyvoje reiškia po-pabaigos situaciją kaip priešpriešą postmodernybės kaip istorijos pabaigos interpretacijai. Šiuolaikinės epochos kaip nebepriskaitomos istorijai traktuotė neatskiriama nuo to fakto, kad Baud-

rillard'as yra ne tikrovės apskritai, o medijos filosofas. Tik apmąstymų atskaitos tašku imant medijinę hipertikrovę, kurioje, pasak mąstytojo, dėl simuliacijos proceso įtakos nunykusios visos įmanomos binarinės opozicijos, galima kalbėti apie galutinę pabaigos stadiją – poistorę. Tada, šio straipsnio autorės manymu, įsigali visiška tuštuma – Niekis. Taip paneigiama bet kokio įvykio, bet kokios pradžios ar pabaigos galimybė, o mes esame tik poistorinės dykumos gyventojai ir Niekio liudytojai.

LITERATŪRA

- Baudrillard, J. 1978. *Agonie des Realen*. Berlin.
- Baudrillard, J. 1986. *Die gotliche Linke. Chronik der Jahre 1977–1984*. Munchen.
- Baudrillard, J. 1990. *Fatal Strategies*, ed. by J. Fleming. London; New York: Pluto/Semiotext(e).
- Baudrillard, J. 2002. *Simuliakrai ir simuliacija*. Vilnius: Baltos lankos.
- Baudrillard, J. 1993a. *Symbolic Exchange and Death*. London: Thousand Oaks; New Delhi: SAGE.

- Baudrillard, J. 1993b. „The End of the End“, in *Baudrillard Live: Selected Interviews*, ed. by M. Gane. London, New York: Routledge.
- Baudrillard, J. 1981. *The Evil Demon of Images*. Sydney: The Power Institute.
- Welsch, W. 2004. *Mūsų postmodernioji modernybė*. Vilnius: Alma littera.

POSTHISTORY INSTEAD OF POSTMODERNITY: J. BAUDRILLARD

Jovilė Kotryna Barevičiūtė

Summary

This article represents a reflection on J. Baudrillard's conception of posthistory – essentially different from nowadays so widespread conception of the end of history as a diagnosis of postmodernity. What is a difference between a posthistory and a postmodernity? The authoress asserts that an interpretation of history given by J. Baudrillard defines contemporary social and ontological existence in a much more precise way than theories of the end of modernity or postmodernity. Why is this so? It is so because of the fundamental category which organizes an interpretation of history by this thinker – the nihilism. The authoress of this article defines J. Baudrillard's historical nihilism as a “transparent” one basing herself on the fact that the thinker applies a diagnosis of posthistory to media which has destroyed a reality rather than to reality itself. It is on the ground of above-mentioned category of “transparent” nihilism

that problems of J. Baudrillard's posthistory are being analysed. On the first part of the article an authoress reflects a role of media in contemporary world under an ontological point of view stressing a decay of binary oppositions – a decay so pernicious for reality. In the second part conceptions of postmodernity and posthistory are compared stressing the fact that postmodernity treats contemporary epochas a continuation of history whereas posthistory treats it as a situation outside the history. It is shown in the end that although a diagnosis of postmodernity regarding a contemporary epoch is particularly widespread it is not precise nevertheless. This is why it is proposed to substitute it for conception of posthistory arguing that times are fundamentally different from the rest of historical periods.

Keywords: Baudrillard, historical nihilism, media, simulation, homogeneity.